

Helaas wordt het daardoor vaak gissen waar we zijn. Ook is het de vraag of de titelfoto voorop het boekje de verdwenen boerderij Pigge voorstelt. Waarschijnlijk wel, maar het boekje geeft hierover geen zekerheid. Toch is het prettig dat we steeds weer nieuwe feiten tegenkomen en heeft het zeker nut dat dit type boekje wordt uitgegeven. Het is te koop in de boekhandel voor € 3,25.

BORNE IN DE JAREN TWINTIG 8

Onze tocht door Borne, zoals beschreven in de "V.V."-gids van rond 1923 voert ons ook langs de Bornse Beek. We lezen:

De Bornsche Beek, die destijds geheel open door het dorp stroomde en waarover in den oude tijd vanaf Friezenveen turf werd aangevoerd, is in verval geraakt en thans grootendeels gerioleerd. Eerst buiten het dorp is haar loop weer te volgen. De Twentsche beken, die vroeger frisch en helder door het landschap stroomden, waarin onze vaderen hunne netten uitwierpen en waarin het vee naar hartelust zijn dorst kon lesschen, zij zijn gedegradeerd, vergiftigd door het verfwater der groote fabrieken en daardoor geworden een ergernis van

den wandelaar. Gelukkig zijn ze niet allen zop; het Hertmerbeekje, dat dicht langs de boerderij "De Greve" in Hertme stroomt, glijdt nog onbesmet tusschen haar groene oevers door en is, mits niet uitgedroogd, een dorado voor de pootjesbadende jeugd.

Boerderij De Greve aan de Aalderinksweg.

De loop der Bornse beek is door de ontwikkeling van de wijk Stroom Es verlegd. Ook schepen varen er niet meer op, hij is daarvoor te klein geworden nadat, door ingrijpen in het waterniveau van de omgeving, de omvang is teruggelopen tot die van een flinke sloot.

Het grote probleem waar we tegenwoordig mee kampen, het milieu, was in de jaren twintig blijkbaar reeds actueel. Waterverontreiniging is dus niet alleen van deze tijd...

De gids gaat weer verder met:

Hervatten wij, na deze kleine afdwaling, onze wandeling door het dorp. Even buiten de kom ligt "De Meiershof", in vroegere tijd de woonplaats van den Hofmeier. De Hofmeier was een gewichtige persoonlijkheid, die onder de boeren van de streek belangrijke voorrechten genoot en als leider en raadsman werd beschouwd. Verlaten we het erf van den Hofmeier aan de Oostzijde, dan komen we door de Brinkstraat (tegenwoordig Koppelsbrink) met haar talrijke typische ouderwetsche huizen, langs de fabriek van verduurzaamde vleeschwaren van de firma Jan Schoemaker, met aan de Ennekerdijk achtereenvolgens het oude en eenvoudige bedehuis der Doopsgezinde gemeente, de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek, de synagoge der Ned. Israëlietische gemeente en ten slotte het R.K. vereenigingsgebouw

De Meiershof was een wel zeer belangrijke boerderij, die overigens juist buiten Borne en wel in Zenderen lag. Ja de grens van Zenderen lag vrij nauw om het oude Borne heen. Borne lag er als een enclave in! De functie van de bewoner van de Meiershof, de Hofmeier, was o.a. het innen van belasting voor de landheer, het voorzitten van de holtings, de markevergaderingen,

en het beslechten van kleine geschillen die de ingezetenen van de marke met elkaar hadden. Hij was een belangrijk figuur in de samenleving van toen.

De bebouwing van de Koppelsbrink heeft wel zeer geleden in de loop der tijd. Van de "typische ouderwetsche huizen" is vrijwel niets meer terug te vinden. De huizen met enige stijl die er nu nog staan worden zelfs afgewisseld met, veel te moderne, qua uiterlijk haast detonerende, huizen van na wereldoorlog II. Jammer, het had zo'n sfeervol straatje kunnen zijn. Op het punt waar de Marktstraat op de Brinkstraat uitkomt is dat gelukkig veel fraaier opgelost. Daar is in 1980 de nieuwbouw tenminste in stijl uitgevoerd.

De vleeswarenfabriek van Schoemaker is al jaren verdwenen. Het belangrijkste pand daarvan, Brinkstraat 6, is gelukkig behouden. Hier was eens het politiebureau gevestigd. Later werd het voor veel andere, vaak kunstzinnige verkoop-activiteiten gebruikt.

Het pand van Schoemaker, thans Brinkstraat 6.

Ook in de Ennekerdijk is een en ander veranderd, hoewel dat -opnieuw gelukkig- aan de oudere gebouwen niet zo is te zien. De melkfabriek heeft het loodje gelegd, maar de Synagoge is prachtig gerestaureerd, evenals het naastliggende huis van Rabijn Mogendorff, annex de Joodse school die samen tot woonhuis voor twee gezinnen zijn omgetoverd. Ook het Bussemakerhuis staat er thans weer fleurig bij. Dit voormalige linnenredershuis wordt tot onze grote verbazing zelfs niet eens in de gids genoemd! Blijkbaar werd het toen als een gewoon woonhuis aangemerkt. Toch is dit het laatste huis van dit type, indeling en geschiedenis, dat Twente rijk is...

Hiernaast een deel van het voormalige Joodse complex aan de Ennekerdijk, t.w. geheel links het huis van Rabijn Mogendorff, daarnaast de school en geheel rechts een stukje van de gevel van de Synagoge. Het badhuis, niet zichtbaar, stond tussen de school en de synagoge.

Ook het gebouw van de R.K. Arbeidersbeweging, het St. Josephgebouw, is er nog. Hier wordt thans gewoond en gewerkt door beeldhouwer Ruurd Hallema. Het biedt tevens onderdak aan de Galerie voor hedendaagse kunst van Yvonne Hallema.

In een volgende aflevering zullen we via de Aanslagsweg naar De Bleek gaan die toentertijd met Bolkshoek werd aangeduid.

Chroniqueur.